

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Triin Eliis Toomiste
 Advokaadibüroo Magnusson OÜ
 triin.toomiste@magnussonlaw.com

Teie 25.04.2024 nr saada.rik.ee

Meie 27.05.2024 nr 2.2-9/24/1201-2

Vastus selgitustaotlusele

Andmekaitse Inspeksioon (AKI) sai Teie pöördumise, milles kirjutate:

Tekkinud on küsimused seoses tööle kandideerivate isikute andmete säilitamisega. Infotelefonile helistades paluti vastuste saamiseks esitada küsimused kirjalikult. Järgnevalt esitame küsimused, mis on tekkinud seoses kandideerivate isikute andmete säilitamisega. Levinud on praktika, mille kohaselt säilitatakse kandidaatide andmeid õigusvaidluste tarbeks 1 aasta. Võrdse kohtlemise seaduse § 25 näeb ette, et kahju hüvitamise nõue seoses diskrimineerimisega aset leidnud õiguste rikkumise tõttu aegub ühe aasta jooksul arvates päevast, millal kannatanud isik kahju tekkimisest teada sai või pidi teada saama. See tähendab, et isik võib nõude esitada ka rohkem kui aasta peale värbamisprotsessi lõppu, kuna isik võib diskrimineerimise avastada näiteks aasta peale värbamisprotsessi lõppu. Kas see tähendab, et andmete säilitamine nt 1,5 või 2 aastaks oleks ka mõistlik? Kas selleks, et säilitada kandidaatide andmeid õigusvaidluste tarbeks on vaja läbi viia õigustatud huvi analüüs? 2011. aasta juhendmaterjal (juhendmaterjal: Isikuandmete töötlemine töösuhetes.pdf), lk 37 on välja toodud et „Sulgemist tuleks kasutada juhul, kui andmeid on vajalik säilitada veel mõne aja vältel mitteaktiivses kasutuses, nt võimalike vaidluste puhuks.“ Sellest tulenevalt on tekkinud küsimus, mida tähendab andmete sulgemine praktikas? Kas neid on vaja eraldi hoida teistest failidest või kuidagi koodi alla panna või mida see täpsemalt tähendab? Oleksime väga tänulikud selgituste eest.

Esmalt märgime, et juhend isikuandmete töötlemise töösuhetes on veel uuendamata, mistõttu on seal ka mõningad vanad terminid, sh andmete sulgemine. Juhendi uuendamine on Andmekaitse Inspeksiooni tööplaanis. IKÜM ja uus IKS andmete sulgemise mõistet ei tunne. Pigem saab andmete sulgemise all mõista sisuliselt seda, et andmed, mida enam kogumise eesmärgil vaja ei ole, tuleb kustutada. Kui andmeid on vaja veel üksikul eesmärgil, tuleb tagada, et andmetele pääsetakse juurde vaid kitsalt konkreetselt sellel eesmärgil.

Isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) art 5 lg 1 p a sätestab, et isikuandmete töötlemine peab olema seaduslik ja andmesubjektile läbipaistev; samuti tohib isikuandmeid koguda üksnes kindlaksmääratud õiguspärasel eesmärgidel (art 5 lg 1 p b) ning koguda tuleb eesmärgi seisukohalt võimalikult vähe andmeid (art 5 lg 1 p c). Isikuandmete töötlemise õiguslike aluste mitteammendav loetelu on artiklis 6. Seda, millisel õiguslikul alusel ja eesmärgil andmetöötlust läbi viiakse, peab IKÜM art 5 lg 2 kohaselt selgitama ja tõendama iga andmetöötleja ise.

Etteruttavalt saame selgitada, et üheks võimalikuks õiguslikuks aluseks saab eelduslikult olla õigustatud huvi. Samas peame vajalikuks täpsustada, et kui andmetöötlejal on huvi mingite isikuandmete töötlemise vastu, ei tähenda see automaatselt ka seda, et ta saab isikuandmete töötlemisel automaatselt tugineda õigustatud huvi alusele. Vastutava töötleja huvi õigustatus on

vaid lähtepunkt ehk üks elementidest, mida tuleb analüüsida ning see, kas õigustatud huvi alusele saab tugineda, sõltubki andmetöötleva ja andmesubjekti huvide tasakaalustamise tulemusest.

Õigustatud huvi korral on isikuandmete töötlemine seaduslik ainult juhul kui andmesubjekti huvid või põhiõigused ja –vabadused ei ole tähtsamad, võttes arvesse andmesubjekti mõistlikke ootusi, mis põhinevad tema suhtel andmetöötlevaga. Igal juhul tuleks õigustatud huvi olemasolu hoolikalt hinnata, sealhulgas seda, kas andmesubjekt võib andmete kogumise ajal ja kontekstis mõistlikkuse piires eeldada, et isikuandmeid võidakse sellel otstarbel töödelda. Andmesubjekti huvid ja põhiõigused võivad olla andmetöötleva huvidest tähtsamad eelkõige juhul, kui isikuandmeid töödeldakse olukorras, kus andmesubjektil ei ole mõistlik eeldada edasist töötlemist.

Tähele tuleb panna seda, et IKÜM art 6 lg 1 p-s f sätestatud õigustatud huvi alusel on andmetöötlus seaduslik vaid siis, kui korrektelt on läbi viidud poolte huvide põhjalik kaalumine (analüüs), millest nähtub selgelt järeldus andmete töötlemise õigustatuse kohta ehk **läbi on viidud ja kirjalikult dokumenteeritud õigustatud huvi analüüs**. IKÜM art 6 lg 1 p-s f on ette nähtud kolm tingimust, mis kõik peavad täidetud olema, et isikuandmete töötlemine oleks lubatud:

- 1) andmetöötleva või andmeid saaval kolmandal isikul või kolmandatel isikutel on õigustatud huvi;
- 2) isikuandmete töötlemine on vajalik õigustatud huvi teostamiseks;
- 3) andmetöötleva või andmeid saava kolmanda isiku huvi ei kaalu üles kaitstava andmesubjekti põhiõigused ja –vabadused.

Seega tuleb alustada põhjalikust huvide hindamisest ja kaalumise analüüsist, kust peab selguma, mismoodi andmetöötleva huvid kaaluvad üles isiku õiguse privaatsusele ning kui see leiab tõestust, siis kuidas andmetöötleva saab töödelda isikuandmeid **nii, et see riivaks võimalikult vähe isiku privaatsust**.

Seda, kuidas õigustatud huvi täpselt hinnata, on Andmekaitse Inspeksioon selgitanud eraldi juhendis, mis on leitav [siit](#).

Õigustatud huvi analüüs peab sisalduma asutuse andmekaitsetingimustes või olema andmesubjektidele muul viisil kättesaadav.

Kokkuvõtvalt saamegi öelda, et seda, millisel õiguslikul alusel ja eesmärgil andmetöötlust läbi viiakse, peab IKÜM art 5 lg 2 kohaselt selgitama ja tõendama iga andmetöötleva ise. Kui õigustus andmetöötluseks puudub, siis ei tohi andmeid töödelda.

Loodan, et minu selgitustest on abi.

Lugupidamisega

Liina Kroonberg
jurist-konsultant
peadirektori volitusel